

A KÚRIA mint felülvizsgálati bíróság

Kfv.I.35.385/2014/5.szám

A Kúria a dr. Rézmovits Péter ügyvéd által képviselt felperes neve felperesnek a dr. Pethő Anasztázia jogtanácsos által képviselt Nemzeti Adó-és Vámhivatal Kiemelt Adó- és Vám Főigazgatósága alperes ellen adóügyben hozott közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálata iránt indult perében a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2014. március 19-én kelt 9.K.30.184/2014/5. sorszámú jogerős ítélete ellen a felperes részéről 6. sorszám alatt benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán, az alulírott napon - tárgyaláson kívül - meghozta az alábbi

í té l e t e t:

A Kúria a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 9.K.30.184/2014/5. számú ítéletét hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 15 napon belül 30.000 (harmincezer) forint felülvizsgálati perköltséget.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az államnak - külön felhívásra - 257.500 (kétszázötvenhétezer-ötszáz) forint felülvizsgálati eljárási illetéket.

Ez ellen az ítélet ellen további felülvizsgálatnak helye nincs.

I n d o k o l á s

T. J. és T-né L. Sz. /a továbbiakban: adósok/ 2005. december 5-én ingatlan jelzálogjoggal biztosított, devizában nyilvántartott lakáshitel kölcsönszerződést kötöttek a T. ... szám alatti lakás megvásárlásának finanszírozására. A kölcsön teljes összege 5.200.000 Ft volt, melyből 1.900.000 Ft-ra - az ennek megfelelő svájci frankra - a Magyar Állam készfizető kezességet vállalt. A felperes a kölcsönszerződést a szerződés V.1. pontjában foglalt rendelkezések szerint 2013. március 25-én felmondta, mivel az adósok nem tettek eleget fizetési kötelezettségüknek. A felperes 2013. május 14-én a fiatalok lakáskölcsönéhez kapcsolódó állami kezesség vállalásának és érvényesítésének részletes szabályairól szóló 4/2005. (I.12.) Kormányrendelet (továbbiakban: R.) alapján állami készfizető kezesség beváltását kezdeményezte az elsőfokú adóhatóságnál. Az összeget 2.575.018 Ft-ban és 2013. május 15. napjától 597 Ft napi növekményben jelölte meg.

Az adóhatóság az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény (továbbiakban Art.) 117. § (4) bekezdése szerinti ellenőrzést

folytatott le, melyet követően határozatával a felperes kezesség beváltására irányuló kérelmét elutasította. A döntés indokaként hivatkozott az Art. 117. § (1) és (3) bekezdéseire, a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (továbbiakban: Hpt.) 78. § (1) és (4) bekezdéseire, a Polgári törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (továbbiakban: Ptk.) 273. § (2) bekezdésére, 276. § (1)-(2) bekezdéseire, az R. 1. § (1) bekezdésére, 2. § (1) bekezdés d) pontjára, valamint a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (továbbiakban: Vht.) 165., 167. és 168. §-aira. Megállapította, hogy a tárgyi ingatlanra 2009. október 12-én a felperest és a Magyar Államot követő rangsorban a NAV jogelődje (APEH) javára 1.364.700 Ft és járulékai erejéig végrehajtási jog került bejegyzésre, mely időpontot követően az adósok hitelszámlája folyamatosan hátralékos volt. Utalva a kölcsönszerződés V.1/b. és IV.2/a. pontjaira rögzítette, hogy 2009-ben a bejegyzett végrehajtási jog ellenére a felperes semmilyen intézkedést nem tett sem annak töröltetése céljából, sem pedig a végrehajtáson kívüli értékesítés jogának gyakorlására. A kölcsönszerződés felmondását 2013-ig halogatta, ily módon a kezes érdekeit figyelmen kívül hagyva tolerálta az adósok fedezetelvonó hatású magatartását. Mindezen okból a kezesnek a végrehajtás során vele azonos sorba álló követelés kielégítését kell túrnie, melynek következtében a kezes részére nem, vagy csak részben térülne meg az általa a kezesség beváltása esetén kifizetett összeg. A felperes felróható magatartásával a kezest hátrányosabb helyzetbe hozta, mint amilyenben a kezesség elvállalásakor volt.

A fellebbezés nyomán eljáró alperes 2511387681 számú határozatával az elsőfokú határozatot az indokolás kiegészítésével helybenhagyta. A már hivatkozott jogszabályhelyeken túl utalt a R. 7. § (4) bekezdésére, valamint a Ptk. 4. § (1) és (4) bekezdéseire, 5. § (1)-(2) bekezdéseire, a Vht. 170. § (1) bekezdésére is. Megállapította továbbá, hogy az adósok Lakástakarék-pénztári (továbbiakban: Ltp.) szerződése 2010. április 22. napján nem fizetés miatt felmondásra került, az abból befolyt 99.208 Ft megtakarítást a felperes 2010. május 21-én írta jóvá a kölcsönszerződéshez kapcsolódó hitelszámlán, mely tényre figyelemmel is a bank már ebben az időpontban észlelhette az adósok fizetési képességének csökkenését. A felperes saját belső fedezetértékelési szabályzatában foglaltakat sem tartotta be, mivel annak előírása ellenére a kezesség elvállalásakor fennálló fedezeti érték visszaállítása érdekében semmilyen intézkedést nem tett az állami garancia érvényesítéséig. Ez alatt a végrehajtási jogból eredő követelés összege is nőtt, a kezes követelésének megtérülési esélye pedig csökkent. A felperes felróható, a Hpt. 78. §-ába ütköző magatartása idézte elő a kezes hátrányosabb helyzetbe kerülését. Számszerűsítette a határozat, hogy az ingatlan 5.500.000 Ft-os hitelfedezeti értékéből kiindulva és abból levonva a bank

jelzálogjogának 3.300.000 Ft-os értékét, a fennmaradó 2.200.000 Ft-ot kellene arányosan megosztani a NAV végrehajtási követelése, valamint a kezes által beváltandó követelés között. Az adósok adótartozása 2013. június 5-éig több mint 4 millió Ft-ra növekedett. A fentiekre tekintettel megállapította az alperes, hogy a felperes felróható magatartása a kezes pozícióját ellehetetlenítette. Hangsúlyozta, hogy az állami kezességvállalás nyújtotta biztonság nem adhat alapot a hitelintézetnek a kevésbé körültekintő hitelezési tevékenységre.

A felperes keresetében a határozat hatályon kívül helyezését és az alperes új eljárásra kötelezését, ennek keretében az elsőfokú határozat megváltoztatásával a kezesség beváltásának helyt adó döntést kért. Kiemelte, hogy a felmondás mellőzése nem mulasztás volt, hanem szakmai döntés, ugyanis remény mutatkozott arra, hogy az adósok teljesíteni tudják fizetési kötelezettségüket. A felmondást egy végső szankciónak tekintette, melynek elkerülése a jogviszony minden résztvevőjének érdeke. Álláspontja szerint az alperes nem igazolta, hogy a kezes helyzete hátrányosabbá vált. A kezesnek a kezesség elvállalásakor számolnia kellett a végrehajtási jog bejegyzésének lehetőségével. Ennek bekövetkezte pedig nem eshet a felperes terhére. Rámutatott, hogy az adósok tőketartozása a kölcsön futamideje alatt csökkent, így egy időben korábbi felmondás esetén a tőketartozás magasabb összegű lett volna, amit azonban az alperes nem vizsgált és ezzel megsértette az Art. 97. § (4) bekezdését, 121. §-át, és az 5. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó, a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (továbbiakban Ket.) 72. § (1) bekezdés ea) pontját. Úgy vélte, hogy a Ptk. 258. § (3) bekezdésébe ütközik az alperes azon állítása, hogy a végrehajtáson kívüli értékesítés nagyobb megtérülést eredményezett volna, mivel abból a felperes csak a jelzálogjoggal biztosított követelés erejéig kereshetett volna kielégítést és nem a teljes kölcsönösszegre. A felszólítás, de még a felmondás sem alkalmas arra, hogy azzal a felperes az ingatlanra bejegyzett végrehajtási jog törlését kikényszerítse. Álláspontja szerint az alperes nem igazolta, hogy a felperes eljárásával megsértette volna a Hpt. 78. § (4) bekezdését. Hivatkozott a Kúria Kfv.I.35.745/2012. számú ügyben hozott ítéletére és kifejtette, hogy irreleváns körülmény az, hogy az adósok adótartozása időközben a többszörösére nőtt tekintettel arra, hogy a bejegyzett végrehajtási jog továbbra is csak ugyanarra az összegre állt fenn. Sérelmezte, hogy az alperes úgy hivatkozott a fedezetértékelési szabályzatban foglaltakra, hogy e körben nem vizsgálta a felperes magatartását, és nem tárt fel a kezes helyzetével okozati összefüggésbe hozható mulasztást sem.

A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság jogerős ítéletével a felperes keresetét elutasította. Kifejtette, hogy jogszerűen járt el az alperes, amikor jelen ügyben az Art., az R., a Hpt. és a Ptk.

rendelkezéseinek betartását vizsgálta. A kezes és a jogosult között a kezességvállalásra közjogi aktus alapján került sor, és az állami garanciabeváltás kapcsán létrejövő közigazgatási jogviszony keretein belül az állam, mint kezes vizsgálhatja, hogy a kezesség beváltása esetén kezesi helyzete miként alakul. Ugyanakkor a kezesség alapvetően polgári jogi intézmény, ezért arra a Ptk. vonatkozó szabályai is irányadók az erre irányuló egyéb jogszabályi előírások vagy a felek külön megállapodásának hiányában is. A bíróság álláspontja szerint ezt a jogértelmezést támasztja alá a Kúria Kfv.VI.35.641/2012/9. számú ítélete is. Az adóhatóság döntését alapvetően arra alapozta, hogy a felperes a hitel utógondozása során nem járt el kellő gondossággal, mulasztott, mellyel okozati összefüggésbe hozható, hogy a kezes helyzete terhesebbé vált, lényegében a követelés behajthatatlan lett. A felperes a kölcsönszerződés alapján a végrehajtási jog bejegyzésére figyelemmel jogosult volt a szerződés azonnali hatállyal való felmondására, illetőleg a végrehajtáson kívüli értékesítés joga is megillette. A felperes azonban a végrehajtási jog 2009. októberi bejegyzését követően a kölcsönszerződést csak 2013-ban mondta fel nem a végrehajtási jog bejegyzése, hanem az adósok szerződésszegése miatt. A bíróság álláspontja szerint az ügy érdemi megítélése szempontjából annak van perdöntő jelentősége, hogy a nem vitatottan rendelkezésre álló eszközök közül a felperes egyiket sem használta fel a kezes érdekeinek védelme, az ingatlan fedezeti értékének megóvása érdekében, amely szakmai döntésének megalapozottságát utóbb nem tudta igazolni. Ugyanakkor a Ptk. 273. § (2) bekezdésének a perbeli alkalmazhatóságával nem értett egyet a bíróság, mivel nézete szerint a kezes helyzete a szerződésben szereplő állami kezességvállalással biztosított összeg változatlanlansága miatt nem vált terhesebbé. Az viszont tény, hogy a felperes passzív, halogató magatartása miatt a követelés - figyelemmel a Ptk. 276. § (2) bekezdésére - a jogosult hibájából behajthatatlanná vált. Azzal, hogy a felperes a végrehajtási jog bejegyzését követő több mint 3 év elteltével mondta csak fel a kölcsönszerződést, megsértette a Hpt. 78. §-ban foglalt szakmai gondosságot, amely mulasztás ok-okozati összefüggésben áll a kezesi követelés behajthatatlanná válásával.

Kifejtette, hogy az alperes a tényállást a döntés meghozatalához szükséges mértékben feltárta, kellő részletességgel rögzítette az elutasítás szempontjait és indokait, ezért nem történt az ügy érdemére kiható súlyos eljárási jogszabálysértés. A fedezetértékelési szabályzatra történő hivatkozás ugyan a szabályzat beszerzése nélkül megalapozatlan volt, ez azonban nem eredményezhette az egyébként helyes döntés hatályon kívül helyezését.

A jogerős ítélettel szemben a felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet. Kérte a jogerős ítélet hatályon kívül

helyezését és új határozat hozatalát, ebben az alperes határozatának az elsőfokú határozatra is kiterjedően hatályon kívül helyezését, és az elsőfokú adóhatóság új eljárásra kötelezését. Másodlagosan az eljárt bíróság új eljárásra, új határozat hozatalára kötelezését olyan iránymutatással, hogy az adóhatóság a kezesség beváltását a határozatban és az elsőfokú ítéletben megjelölt okból nem utasíthatja el. Megsértett jogszabályként megjelölte az R. 7. § (4) bekezdését, a Hpt. 78. § (1), (4) bekezdését, a Ptk. 273. § (2) bekezdését, 276. § (2) bekezdését. Nézete szerint jelen ügy megítélése szempontjából nem lehet jogi relevanciája a Ptk. szabályainak, ugyanis az állam nem a Ptk. alapján szabadul a kezességtől, hanem a törvényi feltételek hiányában az adóhatóság hatósági jogviszony keretében elutasítja a beváltás iránti kérelmet. Továbbra is azzal érvelt, hogy amennyiben a szerződésben szereplő állami kezességvállalással biztosított összeg nem változott, akkor a kezes kötelezettsége nem vált terheesebbé. Alátámasztásul hivatkozott a Kúria Kfv.I.35.745/2012/10. számú és Kfv.V.35.641/2012/9. számú ítéleteire. Álláspontja szerint a bíróság arra a kérdésre nem válaszolt, hogy mitől vált volna a kezes helyzete kedvezőbbé akkor, ha a felperes a végrehajtási jogra tekintettel felmondja a kölcsönszerződést azonnali hatállyal és ezzel a fedezeti ingatlan bírósági végrehajtáson kívüli értékesítésével keres kielégítést. Fenntartotta, hogy az ügyben egy bankszakmai döntést hozott, mivel remény volt az adósok teljesítésére, korábbi felmondás esetén a tőketartozás még magasabb lett volna. A Hpt. 78. §-ában foglalt gondos eljárás követelményének megsértését is vitatta a felperes. Hivatkozott a Hpt. céljára, a hitelintézetek fizetőképességének fenntartására, a hitelezés biztonságának fokozására, végső soron a betétesek védelmére. Ennél fogva a felperes minden olyan magatartása, amely nem növeli a hitelezés kockázatát, ennek megfelel. A konkrét ügyben a végrehajtási jog nem növelte a felperes kockázatát, nem befolyásolta a felperesi követelésnek a biztosítékból való kielégíthetőségét.

Az alperes ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte.

A felülvizsgálati kérelem az alábbiak szerint nem megalapozott.

A Kúria a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (továbbiakban Pp.) 275. § (1)-(2) bekezdésében foglaltak szerint a jogerős ítéletet a felülvizsgálati kérelem keretei között a rendelkezésre álló adatok alapján vizsgálja felül. A Kúria megállapította, hogy az elsőfokú jogerős ítélet a felülvizsgálati kérelemben foglalt okból nem jogszabálysértő. Az elsőfokú bíróság a Pp. 221. § (1) bekezdésben foglalt követelményeknek megfelelően hozta meg döntését, az ítélet indokolása részletes, valamennyi keresetben felvetett kérdésre kitért és döntő részben annak

logikus, jogszerű és meggyőző indokolását adta.

A Kúria ismétlés nélkül csupán arra utal, hogy - amint azt már számos hasonló tényállású ügyben kifejtette - hathatós intézkedésként sem az alperes, sem a bíróság nem olyan eljárási cselekményt vár el a felperestől, amelyre nem volt ráhatása, amelyre nem képes, hanem azt, hogy a felperes a hitel utógondozása során a kezes érdekeire is figyelemmel időben tegye meg a lehetséges és szükséges lépéseket. A Hpt. 78.§-ának célja nem egyszerűsíthető le a bank fizetőképességének fenntartására, abba beleértendő a hitelkihelyezés minden kockázatának mérséklésére törekvés. (Kfv.V.35.360/2013. Kfv.I.35.555/2013. Kfv.I.35.575/2013. Kfv.I.35.027/2014/6.)

Utal a Kúria arra is, hogy a felek álláspontjuk alátámasztására maguk is hivatkoztak hasonló ügyekben hozott kúriai ítéletekre, mellyel kapcsolatban rögzíteni kell, hogy kétségtelenül a Kúriának számos ítéletben kellett már állást foglalnia hasonló jogi kérdésekben, ugyanakkor az állami kezességbeváltást érintő eseti bírósági döntések mindig egy-egy konkrét tényálláshoz kapcsolódóan vizsgálták az alperesi határozat jogszerűségét. Amint arra a Kfv.I.35.027/2014/6. számú ügyben is kitért a Kúria, a vizsgálat tárgya mindig a perbeli tényállás azon releváns eleme, amely okból az alperesi hatóság megtagadta a kezességbeváltást. Jelen esetben ez a végrehajtási jog bejegyzését követő intézkedések elmaradása volt.

Rögzíti a Kúria azt is, hogy a felülvizsgálati kérelem az érvelése körébe vonta a Ptk. 273. § (2) bekezdésének értelmezését annak ellenére, hogy az elsőfokú ítélet e körben a felperes nézetét osztotta. Ily módon e kérdéskör nem vált okafigyottá, és érdemben helyesen reagált rá az alperes ellenkérelmében /azt a Kúria is osztja/, amikor kifejtette, hogy a kezes állam helyzete nem csak abban az esetben válhat terhesebbé, ha összességében változik a teher, hanem abban az esetben is, ha elenyészik vagy csökken az a fedezet, amelyből kielégítést nyerhet. A kezesség elvállalásakor a fedezetül felajánlott ingatlant csupán a felperes javára bejegyzett jelzálogjog terhelte. Önmagában ezáltal a végrehajtási jog bejegyzése következtében a kezes helyzete hátrányosabbá vált. Ez a kezes érdekeivel össze nem egyeztethető fedezetelvonást eredményezett.

A Kúria az elsőfokú ítélet indokolásának az ügy érdemét nem érintő, a Ptk. fenti szabálya alkalmazhatóságával kapcsolatos, kisebb részben történő módosítása mellett az elsőfokú ítéletet a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

A Kúria a pervesztes felperest a Pp. 270. § (1) bekezdése szerint alkalmazandó Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte az alperes

felülvizsgálati perköltségének megfizetésére.

A tárgyi illetékeljegyzési jog folytán le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket a pervesztes felperes a költségmentesség alkalmazásáról szóló 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alapján köteles megfizetni.

Budapest, 2015. január 8.

Dr. Hajnal Péter sk. tanácselnök, Dr. Mudráné dr. Láng Erzsébet sk. előadó bíró, Dr. Heinemann Csilla sk. bíró